

СЕКЦІЯ 2

SECTION 2

ОСВІТА (ДОШКІЛЬНА, ПОЧАТКОВА ОСВІТА,
СЕРЕДНЯ, ПРОФЕСІЙНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА)
EDUCATION (PRESCHOOL, PRIMARY, SECONDARY,
VOCATIONAL AND SPECIAL EDUCATION)

УДК 373.3.016.091:51

Здітовецька А. Є.

студентка 4 курсу

кафедри початкової освіти та культури фахової мови,
ЖДУ імені Івана Франка

ТЕХНОЛОГІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОЦІ
МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасній початковій освіті зростає потреба не лише у формуванні знань, а й у розвитку вміння логічно мислити, аналізувати, порівнювати, висловлювати власну думку. У цьому контексті особливе значення набувають технології критичного мислення, які можна ефективно впроваджувати на уроках математики. Адже саме математика є чудовим полем для розвитку інтелектуальної гнучкості, уважності та вміння аргументовано захищати свої ідеї.

Критичне мислення — це процес активного, уважного, обґрунтованого аналізу інформації з метою формування об'єктивного висновку. У початковій школі це означає навчити дітей: ставити запитання; шукати логіку в діях; виявляти закономірності; перевіряти правильність міркувань; співставляти різні способи розв'язання задач.

Критичне мислення досить часто починається з постановки проблеми, адже її вирішення стимулює дитину мислити критично. Початок вирішення проблеми — це збирання інформації про неї, бо роздумувати “на порожньому місці” фактично неможливо. Також учні повинні мати активну позицію в навчанні, отримувати справжнє задоволення від здобування знань. Це стимулюватиме їх до роботи на складнішому рівні, до прагнення мислити нестандартно та критично [2].

Освітня технологія розвитку критичного мислення в процесі навчання дитини — це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають учнів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними матеріалу, узагальнення одержаних знань [1, с. 5].

Зазначимо, що для впровадження методики розвитку критичного мислення не потрібно створювати спеціальні умови. Найважливішим є прагнення вчителя працювати креативно, використовуючи сучасні підходи, що дозволяє досягати ефективних результатів у навчанні. Важливою є також здатність педагога застосовувати пізнавальні стратегії та прийоми, які допомагають наблизити учнів до успішного засвоєння знань.

Розвиток критичного мислення веде до активної інтелектуальної діяльності учня, яка проявляється у: вмінні самостійно здобувати нову інформацію; формуванні власних ідей; вдосконаленні вже набутих знань; створенні нових рішень і підходів.

У початковій школі діти тільки починають формувати свою здатність до рефлексії та аналізу, тому використання спеціальних методик потребує адаптації. Для цього ефективно застосовуються елементи таких технологій як: “Прогнозування”, “Кошик ідей”, “Сенкан”, “Вірю — не вірю”, “Дебати” тощо.

Конкретні приклади роботи на уроці:

1. Тема: “Додавання і віднімання в межах 100”. Завдання: Чи є єдиний спосіб знайти результат? Діти пробують кілька стратегій: лічба, розкладання чисел, опора на таблиці. Потім обговорюють, який спосіб найзручніший і чому.

2. Тема: “Геометричні фігури”. Метод: “Твоя версія”. Учні пояснюють, чому певна фігура — трикутник, квадрат тощо. Вислуховують думки однокласників, коригують або захищають свою позицію.

3. Тема: “Задачі на логіку”. Метод: “Детектив”. Учні аналізують текст задачі: що є зайвим? Що потрібно для розв’язання? Яку інформацію приховано? Формують питання до задачі.

Учитель виступає модератором і наставником, який не просто навчає математичним діям, а й підтримує мислення учнів через запитання, уточнення, варіативні приклади. Педагог створює середовище, в якому дитина не боїться помилятися, вчиться аналізувати та робити висновки.

Використання технологій критичного мислення на уроках математики в початковій школі дає змогу розвивати не лише обчислювальні навички, а й самостійність, допитливість, здатність до рефлексії та аргументації. Це шлях до формування компетентного, мислячого учня, здатного ефективно засвоювати нові знання і застосовувати їх у повсякденному житті.

Список літератури

1. Доманюк Т. Прийоми критичного мислення у проектній діяльності молодших школярів. Початкова освіта. 2016. № 11 (779).

2. Наволокова Н. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Х.: Основа, 2014. 176 с.